

אליהו סעדון, איש הזרוע החזקה של מפא"י, פתח במלחמה נגד השייכים הבדווים

שכונת התקווה, עד לכיבוש כפר סקיה שמעבר לשכונה. עם התחלת העליה ההמונית, 100 משפחות במחנות העולים, התיישב עמן בכפר הנטוש. לדבריו, היתה המעברה הראשונה רעיו של. היה זה באסיפה של ועידת מפא"י, ב-1950. נכח גם דויד בן-גוריון. חבר המפלגה (מ-1946) סעדון נשא את נאום הראשון בנכחות ראש הממשלה. הוא דיבר על נושא אהוב עליו: עדות המזרח. "תנו לנו לבחור משפחות של בעלי-מקצוע במחנות העולים, תנו להם את המנות שלהם, הקימו לכל משפחה אוהל ובית-שימוש — והם יגורו אצלנו עד שיבנו את ביתם." כך נולדה אוריייהודה, המעברה הראשונה בישראל. כיום עומדת שם עיירה בת קרוב ל-18 אלף תושבים.

היתה זו התחלת הקאריירה הפוליטית של סעדון. כאשר הקימו המתיישבים הראשונים ועד, נבחר סעדון אוטומטית כיושב ראש, ברוב של 98 אחוזים. ארבע פעמים נערכו בחירות להעד. חבריו התחלפו פעמיים-שלוש — רק סעדון נשאר בראשו, ברוב קולות טעו בין 95 ל-98 אחוזים. במפא"י בולטים, זה לצד זה, העסקנים "העירוניים" ויגשי הביצוע והכחה, שיוסף אלמוגי הוא הסמל שלהם. אליהו סעדון, שנישא על גל העליה ההמונית ותסיסת עדות המזרח, היה עסקן כזה — אם כי הפנימי המיד רגשי-בו לעסקנים עתניים. את מלחמתו העדיף לנהל בתוך מסגרת ה"הפגנה", כך, למשל, כאשר עלו מזגיני ואדי כאלים על מועדוני מפא"י והסתדרות, שהיו פו והרסו אותם, היה זה אליהו סעדון שיצא לנקות ולשקם את המועדונים. הוא העלה 25 מאשיו על משאית, הטיעם על השכונת מאוריייהודה לחאדי סאליב בחיפה. פעולתם המפורסמת ביותר של סעדון ואנשיו היתה ביום השבת, בו הודח פנהס לבון. הם אשר פיזרו את הפגנת-האהדה של הסטודנטים, לפני בניין אוהל.

פדישה לישראל השישית

אחד העסקנים בהם שותף סעדון הוא מוסף יפואי. שותפו הוא צעיר ערבי, וערבים רבים היו באים אליו לחקן את מכוניותיהם או לקנות מכונית משומשת. הוא ראה בהם, כדבריו, "חומר מפלמתי טוב", התקרב אליהם, עד שהחליט גם לשתף עמם עסקים. המושל הצבאי בבאר-שבע צייד אותו ללא ויכוח ברשיון להסתובב בשטחים הי פנוריים. משך שבועיים-שלושה קנה סעדון כבשים וגמלים מן הבדחים, מכר אותם ב"תל-אביב. באחד ממסערי-הקנייה פנה אליו בן אחת החמולות הקטנות, שהיה לה ריב עם שבט אבו-רביעה המיוחס. הבוס ה"הפגנתי, החליט להרחיב את תחום פעולתו לישראל השלישית.

בעיית החמולה הקטנה, חמולת זבארגה, היתה קטנה בין אחד מבני החמולה לבין בדחי אחר, בנסיציונה. על קטטה זו נתפצו הזבארגה למשפט שבטי, והם היו משוב-נעים כי אבו-רביעה יתבע מהם פיצויים בסך 30 אלף ל"י. סעדון זימן את ראשי החמולה לתל-אביב, ומכיוון שהיו חברי מפלגה, נסע אתם ישר למרכז מפא"י. שם נאמר לו כי זהו עניין הנוגע למושל הצבאי. סעדון הוביל את שבעת הבדחים למשרד המושל הצבאי הכללי, שכיהן בקשתו: שיוסמך להפיץ כמגנים של ה"זבארגה, במשפט השבטי שנועד למחרת היום. בו במקום התקשר משרד המושל הכללי עם מושל הנגב, סגן-אלוף פנחס ("פיניה") אמיר, שלא התנגד לבקשה.

למחרת בבוקר נסע סעדון למאהל בו נערך המשפט, במכוניתו של פיניה. אחרי שסוכם ביניהם כיצד לחסל את הסיכסוך, אך ההכבל אל פעל, ואלוהו סעדון, הבוס הסוחר מהצפון, הפך אישיות בלתי-רצויה בממלכתו של מושל הנגב. כאשר חם תוקף רשיונו ההודשי של סעדון, והוא ביקש לתרו, נתקל בסייוב חדי-משמעי: "אצלי בנגב אין לך מה לעשות!" פסק פיניה. סוחר רגיל היה מתלק מן השטח, אך לא סעדון. הוא ידע, אומנם, כי בשטח אחרות הפרטיות של מושל המושל הצבאי של טון כלי-כוח. אבל קימות עוד אחרות בארץ. קיימים עוד דוכסים בממלכה הסאר-דלית, שבכוחם חייב מושל הנגב להתחשב. כל אחד ידע כי לסעדון יש גב חזק בתל-

• את עינו הימנית איבד כאשר נפגע בפניו טעם, בעת אימונים.

סעדון רוצה

עדרים צמאים ורעבים נדרו השבוע צפונה. הם חיפשו שטחי מירעה. אך לפנייהם ניצבו גדרים נזעמים, שחסמו את דרכם למים ולעשב. היו אלה שתי קבוצות וריבות, שמלחמתן לא נגעה רק לאזורי-המריבה אלא געשה שנתיים בנגב. נושאה: מי זכאי לנצל את ערביי הנגב?

עם השלטון בהרשאת המימשל הצבאי. אבל הפלגת, הפקיד או הסוחר הערבי באותם אזורים יכולים לגשת ישר למשרדי ה"מימשל הצבאי או הממשלה, ולנהל שם את ענייניהם. לא כן בנגב. שם אין הבדחי הפשוט יכול לפנות אל משרדי המושל או הממשלה. איש לא ידבר אתו שם. את ענייניו הוא יכול להסדיר אך ורק באמצע עית השייכים.

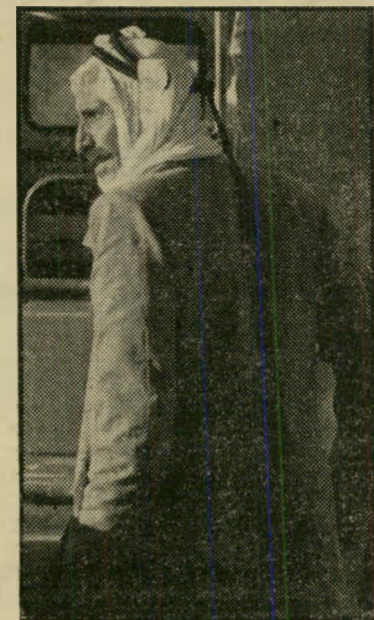
הם המתוחכמים הבלעדיים בין המושל ו"הנמשל. זהו זכויו שניתן להם מטעם ה"מושל, ומוכר רשמית. כאשר זקוקים ה"בדחים לרשיון-תנועה כדי למצוא עבודה, כאשר הם מבקשים פיצויים על נזקי בצורת; כאשר הם מחפשים מירעה בצפון לעדריהם — הכתובת היחידה היא השייך שלהם. וכל פניה כזו עולה מהרה.

מז המועברה ל"אוהל"

אליהו סעדון נכנס לתמונה זו לפני כשנתיים. הוא הגיע לבאר-שבע כסו-הר, אבל אי-אפשר היה להתעלם מיתר תואריו. הגבר בן ה-35, הנראה כבן 50, נישא שורה ארוכה של תוארים: חבר הנהלת המועצה ה"מקומית אוריייהודה, חבר העידה הארצית של מפא"י, חבר הנהלת אירגון עולי לוב בישראל, חבר הנהלת אירגון מובילי המשאות בהתאחדות בעלי המלאכה, יו"ר ארגון יוצאי טריפולי-קיר-נאיקה בישראל, יו"ר ארגון יצרני תומץ ואקונומיקה בישראל. אבל, מעל לכל, סעדון הוא בוס מפלגתי של ישראל החדשה. הוא צמח עלה מבנגאון בחיותו בן 13. על חולצתו הוא נושא תמיד את אות ההגנה, ללמדו כי עד קום המדינה שירת באירגון זה. הוא השתתף בקרבות על

קצין הבטחון של האזור והאחראי על כל שטחי האימונים של צה"ל. כן הודיע, לדבריו השייך, כי שר החקלאות, מר משה דיין, נתן את ההוראה להחכיר לו את כל האדמות.

תיאור יבש וקצר. אבל הוא מחזיר את ישראל באלף שנים, אל ימי הפיאודלים. שטח המימשל הצבאי בנגב שונה מן ה"שטחים במרכזה של הארץ ובגליל, ב"פרט חשיב אחר לפחות. גם בשייבה וב"נצרת חייב כל אזור ערבי לנהל את עסקיו

השייך
חסן אבו-רביעה, שהשתלט על יתר שבטי הבדווים ב"חבי הנגב, בתמיכתו של המושל הצבאי.

בדבר ברועים מר-דים, הרוצים לחיות; אך סביבם נטושה מלחמה לחיים ר"למות. הרועים הם אנשי השבטים הבדחיים של הנגב, שמדי קיץ נשרפת אדמתם ואין בה מירעה למינם. האמה הטובה, זו שיש בה עשב ומים, נמצאת בצפון. רק שם יכולים עוריהם להינצל כמחת. ואם מתים העדרים, מתים גם הבדחים מתת-תור"נה ומחולי. לכן מוכנים הם לתת כל דבר, תמורת הזכות לרעות את צאנם בצפון. הם מוכנים לתת כסף, שבועות-אימונים ורכוש — ויש קופצים רבים על תשלום זה. אפילו רבים מדי.

זהו מצב ישן-ישן. גילו כגיל מדינת ישראל. ליתר דיוק: כגיל המימשל הצבאי שהשליטה מדינת ישראל על הנגב. אלא שעד כה התנהל הכל בשקט יחסי. הכוחים שילמו את התמורה בשקט, שותפיהם עשו את עסקיהם בשקט, השייכים המושל ניהלו את תכניהם בשקט, העדרים היו בשקט. אם גם מתו עדרים — מתו בשקט.

השנה נבלעו כל אלה בהמולה ציבורית. הזעקה הראשונה בקעה מעל דפי הארץ. גילה מרכזי ארציאלי, ספרו החתיק ובעלי הקשרים בבאר-שבע: הקרן הקיימת החכי רה את אדמות המירעה לאדם בשם אליהו סעדון, וזה דורש מהרועים 60 אגורה לראש, עבור הזכות לרעות באדמות אלה. כלומר: לבעלי-השררה השונים, אשר הרועה חייב להתחשב בהם ולשלם להם בצורה זו או אחרת, נוסף גורם חדש, שדרש טבין ותקילין עבור הזכות להציל את הצאן ממתח. ולא סתם איש-שררה, כי אם אותו אליהו סעדון מאוריייהודה, שיצא לו שם כאיש-אגרוף של מפא"י.

משלא שולם המס, המשין הארץ, הוכיח סעדון את יכולתו על-ידי סילוק חוליה חסרי-נאיות של משרד החקלאות, שעסקה בחיסון עדרי הרועים שלא שילמו. "סעדון שלף תעודות ותצלומים, בהם הוא נראה מצולם עם ראשי המדינה והודיע כי הוא סגן יו"ר המועצה האזורית אוריייהודה,